

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse
ja Kultuuri
Organisatsioon

UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon

Infokiri nr 9
märts 2011

UNESCO sünnimused

2011 - rahvusvaheline keemia aasta

Keemia aasta tähistamise eesmärk on esile tõsta keemia panust inimkonna heaolu parandamisse. Keemia aasta sõnumiks on "Keemia: meie elu, meie tulevik", millega soovitakse rõhutada teaduse olulist rolli erinevates valdkondades, nagu tervishoid, toitumine, keskkond, energia ja transport.

UNESCO ja Rahvusvahelise Puhta ja Rakenduskeemia Liit (IUPAC) korraldasid 27.–28.01.2011 UNESCO peakorteris Pariisis rahvusvahelise keemia aasta avaürituse. Rahvusvahelise keemia aasta raames on noortel võimalus võtta osa kahest suurprojektist:

1. ülemaailmne keemia eksperiment
2. kliimamuutuste visualiseerimise projekt

Esimene projekt on mõeldud põhikooli- ja gümnaasiumiõpilastele, kellele pakutakse võimalust läbi viia vee kvaliteedi uuringuid ning avaldada tulemusi selleks loodud veebilehel. Kliimamuutuste visualiseerimise projekt kaasab keskkooliõpilasi ja esimese kursuse tudengeid. Projekt koosneb interaktiivsetest loengutest, mis aitavad paremini mõista kliimamuutuste teaduslikku keerukust. Lisainfo www.chemistry2011.org

Keemia aasta raames toimus 18.01.2011 naistele suunatud **ülemaailmne veebipõhine arutelu** „Women Sharing a Chemical Moment in Time“. Arutelust võttis osa ka UNESCO ühendkoolide võrgustikku kuuluv Tallinna Pae Gümnaasium. Keemiaõpetaja Jelena Glazkova juhtimisel osalesid arutelus keemiaühvulised õpilased, kes kavatsesid siduda oma tuleviku keemiaga.

Eestis tähistati rahvusvahelist keemia aastat ka näitusega TTÜ peahoone fuajees. **Näitus "Rahvusvaheline keemia aasta 2011"** on avatud 15. aprillini 2011. Selle koostasid TTÜ raamatukogu bibliograafid Katrin Bobrov ja Riina Prööm, kujundas Tiia Eikholm.

International Year of
CHEMISTRY
2011

Rahvusvaheline noorte aasta august 2010 - 2011

ÜRO kutsub kõiki tähistama rahvusvahelist noorte aastat (aug 2010-2011), mille lipukirjaks on vastastikune mõistmine ja dialoog. Noorte aasta rahvusvaheliselt kodulehelt võib leida informatsiooni kavandatud ürituste ning osalemisvõimaluste kohta. Kõik on kutsutud registreerima noorte aastaga seotud üritusi rahvusvahelisse kalendrisse. Saadaval on brošüür, mis annab ülevaate noorte aasta põhiideedest. Noorte aasta annab hea võimaluse arutleda aastatuhande arengueesmärkide üle ning aitab tähtsustada noorte inimeste vajadusi. Lisainfo <http://social.un.org/youthyear/>

Kultuurilise mitmekesisuse fond aitab arenguriike

UNESCO kuulutas välja rahvusvahelise kultuurilise mitmekesisuse fondi (IFCD) teise taotlusvoor. Taotluste esitamise tähtajaks on 30. juuni 2011.a.

IFCD on kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooni artikliga 18 loodud vabatahtlikel sissemaksetel põhinev fond. Sissemaksed laekuvad peamiselt UNESCO liikmesriikidelt, kuid oodatud on ka erasektori ja kõigi teiste panustada soovivate partnerite annetused. 7. märtsi 2011.a seisuga oli fondis raha ligi 3,7 miljonit USA dollarit. Eesti tegi fondi esimese sissemaksu, suuruses 4347 USD, mais 2009.

Fondi peamiseks eesmärgiks on projektitoetuste kaudu dunaamilise kultuurisektori edendamine arenguriikides. Erilise tähelepanu all on kultuuripoliitika ja loomemajandus.

UNESCO 1970.a konventsioon tähistas 40. juubelit

15.–16.03 tähistati UNESCO peakorteris kultuuriväärtuste ebaseadusliku sisseveo, väljaveo ja omandiõiguse üleandmise keelamise ning ärarahoidmise abinõude konventsiooni 40. juubelit. Ümarlinal ja oma ala asjatundjate mõttetalgutel arutati konventsiooni hetkeseisu ja tuleviku üle. 31. jaanuariks oodati kõikidelt konventsiooniosalistelt ka raportit konventsiooni rakendamise kohta. Eesti raport valmis Muinsuskaitseameti, Kultuuriministeeriumi, Politsei- ja Piirivalveameti, Tolli- ja Maksuameti ning UNESCO ERK koostöös.

1970. a vastu võetud konventsioon loob õigusliku raamistiku rahvusvaheliseks koostööks võitluses kultuuriväärtuste varguste, salakaubanduse ning ebaseadusliku sisse- ja väljaveoga. 2011. a märtsi seisuga on konventsiooniga ühinenud 120 riiki.

UNESCO ERK
Pikk 2, 10123 Tallinn
Tel: 6 441431
Faks: 6 313757
unesco@unesco.ee
www.unesco.ee

Eesti sai uue alalise esindaja UNESCO juures

18. veebruaril andis Eesti Vabariigi alaline esindaja UNESCO juures Marten Kokk üle volikirja UNESCO peadirektorile Irina Bokovale. Marten Kokk on ka Eesti alaline esindaja OECD juures.

Volikirja üleandmisele järgnenud vestluses märkis suursaadik Marten Kokk, et Eesti tegevus UNESCO suunal on viimastel aastatel oluliselt kasvanud. „Eesti aktiivsusest annab märku ka alalise esinduse avamine UNESCO juures käesoleva aasta alguses,“ ütles ta. Suursaadiku sõnul on Eesti jaoks UNESCO olulised teemad seotud maailma füüsilise ja vaimse pärandi väärtustamise ning kaitsega. „Aastatel 2007-2010 tegutsesime edukalt UNESCO vaimse kultuuripärandi komitees. 2009. aastal saime UNESCO maailmapärandi komitee liikmeks,“ ütles Kokk. Maailmapärandi komitee tööst rääkides rõhutas suursaadik, et oluline on lähtuda eelkõige konventsiooni mõttest, toetuda ekspertarvamustele ning vältida politiseerimist.

„Eesti eesmärk UNESCOs on ka oma tegevushaarde laiendamine ja seetõttu soovime käesoleva aasta sügisel kandideerida UNESCO programmi „Inimene ja Biosfäär“ nõukogusse“, sõnas ta. Suursaadik Koka sõnul tervitab Eesti ka UNESCO peadirektori tegevust Euroopa Liidu ja UNESCO koostöö tugevdamisel. „Samuti hindame peadirektori algatatud reforme, et muuta organisatsiooni tegevust kaasaegsemaks ja tõhusamaks,“ lisas Kokk.

Marten Kokk ja Irina Bokova

UNESCO noorte professionaalide programm 2011

UNESCO noorte professionaalide programm pakub võimalust asuda tööle UNESCO peakorterisse. UNESCO ERK kuulutas välja konkursi, kuhu laekus 38 avaldust. Tihedas konkurentsis sõelale jäänud kandidaatide dokumendid edastasime UNESCO peakorterisse. Edastatud dokumentide põhjal tehakse eelvalik. Edasi pääsenud kandidaadid kutsutakse järgmisse vooru, mis tähendab intervjuud ja keeletesti sooritamist UNESCO peakorteris. Edukate kandidaatidega sõlmitakse aastane tööleping. 2011.a programmi valitud inimesed alustavad tööd 2011.a lõpus. Töölepingu edasine pikendamine sõltub töö tulemuslikkusest.

UNESCO koolitusseminar rahvuslike komisjonide peasekretäridele

28.02–04.03.2011 toimus UNESCO peakorteris koolitusseminar UNESCO rahvuslike komisjonide uutele peasekretäridele, et täiendada nende teadmisi UNESCO toimimisest ja programmidest. Seminari motoks oli „Õppides koos, õpime üksteiselt“. Seminar pakkus kõigile osalejatele võimalust arutleda rahvuslike komisjonide igapäevatööd puudutavatel teemadel. Osalejatel paluti teha eelnevaid ettepanekuid seminari sisu ja ülesehituse osas, mida programmi koostamisel ka arvestati.

Põhilised selgitust vajavad teemad olid järgmised:

- UNESCO roll ÜRO süsteemis;
- rahvuslike komisjonide staatus, funktsioon ja struktuur liikmesriikides;
- uued visioonid ja programmid UNESCO nähtavuse suurendamiseks maailmas;
- osalusprogrammi peamised põhimõtted ja reeglid;
- suhted erasektoriga ja rahastamine erinevatest valitsusvälistest programmidest;
- suhted kodanikuühiskonnaga;
- koostöö programmivõrgustikega.

Osavõtjaid oli 40 riigist üle maailma ja sellest tulenes ka paljude probleemide erinev käsitus. Väga oluline oli, et lisaks sekretariaadi töötajatele tegid seminaril ettekandeid ka pikaajalise töökogemusega peasekretärid (Uganda, Portugal, Saksamaa), kes rääkisid oma töös esinevatest probleemidest ja nende lahendustest.

Osavõtjate arvates läks seminar igati korda, aga jätkuvalt rõhutati vajadust UNESCO kui organisatsiooni uuendamise järele.

UNESCO ERKst osales seminaril Marika Valk.

Peasekretäridest pinginaabrid Eestist ja USAst

UNESCO egiidi all toimus Tallinnas üleilmne giidide kongress

29.01.-04.02 peeti Tallinnas WFTGA (*World Federation of Tourist Guide Associations*) kongressi, mis seekord toimus UNESCO egiidi all ja kandis nime „Kultuur kui kõiki ühendav giid“. Euroopa kultuuripealinna Tallinna tuli ligi 200 elukutselist giidi enam kui 42 riigist. Seitsme päeva jooksul said kongressil osalejad hea ülevaate Tallinnast ja Eestist ning viisid meie giidide edastatud kultuurisõnumi laia maailma. Tallinnasse saabus ka UNESCO esindaja Hervé Barré, kelle ettekande teema keskendus maailma kultuuripärandi säilitamisele, väärtustamisele ja giidi rollile selles. Ühe konverentsi põhiettekannetest pidas prof Mart Kalm, kes tutvustas Tallinna kui maailmapärandi linna. Kongressi korraldaja, Tallinna Giidide Ühingu president Laura Taul rõhutas giidide professionaalsuse aspekti. „Kultuuri vahendamiseks peab giid oskama pakkuda külalisele teavet ja elamusi sellisel viisil, et kogu info ka parimal võimalikul moel vastu võetakse,“ sõnas ta.

WFTGAsse kuuluvad giidide ühingud kogu maailmast, enam kui 50 riigist, partnerid turismiga seotud valdkondadest ja konverentsibüroodest. WFTGA eesmärgiks on tegutseda selle nimel, et giidide tööd tunnustataks kui tõhusat vahendit oma kodukoha tutvustamisel maailmale ja oma riigi tuntuse suurendamisel reisisihtkohana. WFTGAl on ka ametlikud koostöösidemed UNESCOga.

WFTGA kongressi avamine

Maailmapärandi nimekirja kuuluv Tallinna vanalinn saab uue arengukava

Tallinna linnavolikogu algatas 24. märtsil vanalinna arengukava koostamise. Arengukava eesmärgiks on kultuuripärandi kaitseks vajalike kaitsemehhanismide ja tegevuste väljatoomine lähtudes vanalinna ülemaailmsest väljapaistvast väärtusest, vanalinna kui autentse tervikliku linnaruumi hoidmine ning selle kestlik arendamine. Tallinna vanalinna arengukava koostatakse aastaks 2012-2021. Arengukava koostamisse kaasatakse elanikud ja ettevõtjad, vanalinnaga seotud valdkondade eest vastutavad ametid, Tallinna Kesklinna Valitsus,

UNESCO ERK, UNESCO Tallinna vanalinna nõukogu ja Kultuuriministeerium ning samuti teadusasutused ja mittetulundusühingud. Arengukava hõlmab lisaks vanalinna muinsuskaitsealale tema kaitsevööndit, vaatekoridore ja -sektoreid. Arengukava sisaldab muuhulgas Tallinna vanalinna võtmevaldkondade analüüsi, arengueesmärke ja nende saavutamise aluseks olevaid peamisi strateegilisi valikuid, vanalinna arendamiseks vajalikke tegevusi ja ajakava. Arengukava koostamisse kaasatakse ka väliseksperte. Arengukava eelnõu tuleb esitada Tallinna Linnavolikogule detsembriks 2011.

Maailmapärandi nimistusse kuulumine eeldab ülemaailmse väljapaistva väärtuse täpset selgitamist ja selle kaitseks rakendatavate abinõude sõnastamist. Praegu kehtiv Tallinna vanalinna arengukava vajab kaasajastamist – arengukava tuleb viia kooskõlla UNESCO maailmapärandi komitee soovitustega. Tegu peab olema pärandikeskse dokumendiga, ent samaaegselt on tähtis vanalinna säilitamine traditsioonilise elukeskkonnana. Vanalinna säilitamiseks elava asumina nähakse arengukavas ette valdkondlikud eesmärgid ja tegevused vanalinna püsielanike arvu kasvuks. Arengukava elluviimine tagab Tallinna vanalinna püsivuse atraktiivse elu- ja ettevõtluskeskkonnana ja asumi kultuuriloolise pärandi edasiandmise tulevastele põlvetele.

Eesti Koostöö Kogu ja UNESCO ERK koostöö

22.02.2011 toimus Koostöö Kogu Harta osaliste foorum, kus seati uueks arengueesmärgiks inimese ja ühiskonna kõrge elukvaliteet. Uue kümnendi väljakutseteks pidasid osalised inimvara, haridust ja regionaalarengut. Foorumil alustati uue programm dokumendi – Harta 2011 – ettevalmistamist. Harta 2011 „Eesti tee“ tõstab esile neli põhilist sihti, mis on kõrge elukvaliteedi saavutamise aluseks: Eesti inimvara väärtustamine, haridus elukvaliteedi põhinäitajana, teised rahvused kui ühiskondlik rikkus ning avaliku halduse moderniseerimine.

Eesti Koostöö Kogu koos Eesti Haridusfoorumiga ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga on algatanud „Eesti haridusstrateegia 2020“ koostamise. Strateegia lähtub eesmärgist, et elukestev õppimine kui mõtteviis saaks omaseks igale Eesti inimesele.

28. 03. 2011 toimus Eesti Koostöö Kogu ja Rahvuste Ümarlaua korraldatud seminar „Etniliste vähemuste kaasamine otsuste tegemisse“. Tänapäeva ühiskond on kultuuriliselt, etniliselt ja usuliselt aina mitmekesisem ning rahvusvaheline ränne suurendab seda veelgi. Eesti Koostöö Kogu toetab ühise dialoogiruumi laiendamist põhirahvuse ning rahvusvähemuste vahel, pöörates erilist tähelepanu kultuuridevahelise dialoogi arendamisele ja kultuuride lähendamise protsessile, mis on ka UNESCO jaoks olulised väärtused.

Eesti Koostöö Kogu, mis koondab enam kui 70 organisatsiooni ja vabaühendust, on arvestatav erakondadeväline platvorm erinevate arusaamade ja nende esindajate kokkuvõtmiseks. Koostöö Kogu esimees on Marika Valk.

7.-11. märtsini viibisid Eestis Palestiina Omavalitsuse Haridus- ja Kõrgharidusministeeriumi, ülikoolide ja koolide esindajad, et koos Eesti nõuandjatega edendada uute tehnoloogiate kasutamist hariduses.

Palestiina OV on alustanud infoühiskonna arendamisega, ühendanud paljud koolid internetiga ja varustanud arvutitega. Eestis tutvuti eelkõige sellega, kuidas internetti ja tehnoloogiaid igapäevaselt kasutatakse. Nädala jooksul saadi ülevaade hariduse juhtimisest ja koordineerimisest, tutvuti kasutusel ja arendamisel olevate infosüsteemide, *online* õpikeskkondade ja õppematerjalidega. Eesti ja Palestiina OV koostööd on toetanud Välisministeerium ning UNESCO osalusprogramm.

UNESCO ühendkoolide võrgustiku tegevus

Narva Soldino Gümnaasium tähistas rahvusvahelist emakeele päeva 21.veebbruaril. Küläs käisid ukrainlased, tšuvašid ja tatarlased, kes tutvustasid õpilastele ja õpetajatele oma rahvuslikke kombeid ja keelt. **Tallinna Mahtra Gümnaasiumis** toimus 16. – 20. märtsil rahvusvaheline laste loomingufestival "Küläs Vanal Toomasel". Festivali raames toimus mäng "Vana Tallinna legendid", õpilaskonverents "Tallinn – Euroopa pealinn 2011", Tallinna legendide lavastus, arvutiesitlused, mängud, ekskursioonid ja suur galakontsert. Väliskülalistena osalesid üritusel UNESCO ühendkoolide õpilased ja õpetajad Lätist, Poolast ja Venemaalt.

Restaureerimise suvekursus õpilastele Norras

15.–26. 08. 2011 toimub Rørose linnas Norras VI restaureerimise suvekursus keskkooliõpilastele. Seda korraldavad UNESCO Norra Rahvuslik Komisjon koostöös Rørose keskkooliga. Õpitakse praktilist restaureerimist, tutvustatakse maailmapärandi nimistus olevat Rørose ja UNESCO tööga maailmapärandi valdkonnas.

Osalema on oodatud 16–18 aastased õpilased, kes on huvitatud kultuuri- ja looduspärandi säilitamisest ning räägivad hästi inglise keelt. Eesti osalejad valib välja UNESCO ERK laekunud sooviavalduste alusel. Kandideerimise tähtaeg on **12. mai 2011**.

Korraldajad katavad toitlustuse, peremajutuse ja kohaliku transpordi kulud. Osalejad peavad katma rahvusvahelise transpordi kulud. Lisainfo www.unesco.ee

UNESCO/ ISEDC stipendium säästva ja taastuenergia valdkonnas

Koostöös Säästva Energeetika Arengu Keskusega (ISEDC) annab UNESCO välja 20 stipendiumit säästva ja taastuva energia valdkonna spetsialistidele. Kandideerima oodatakse hea vene keele oskusega kuni 45-aastaseid inimesi, kelle on vähemalt BA kraad. Huvilistel tuleb esitada UNESCO ERKle taotlus hiljemalt **10. maiks 2011**. Koolitus toimub Moskvas 3. – 28. oktoobril 2011. Töökeel on vene keel. Kõik kulud kaetakse. Lisainfo www.unesco.ee

Tartu ja Helsingi ülikooli teadlane Triin Vahisalu pälvis UNESCO ja kontserni L'Oréal koostöös korraldatava maineka rahvusvahelise konkursi "Naised teaduses" tulevikutalendi tiitli.

Konkurss "Naised teaduses" kroonib igal aastal ühe väljapaistva naisteadlase igalt kontinendilt ning selgitab igast piirkonnast kolm tulevikutalenti. Sel aastal pälvis Euroopa ja Põhja-Ameerika regioonist auhinna Triin Vahisalu, lisaks pärjati üks teadlane Israelist ja teine Venemaalt. Auhinnaga kaasneb ka rahaline preemia, mis võimaldab noorteadlasel enda valitud tippkeskuses kahe aasta jooksul teadustööd jätkata.

Konkursi 13 toimumisaasta jooksul on see esimene kord, kui võitja on Balti riikidest. Triin Vahisalu õpib praegu Helsingi ülikoolis järel doktorantuuris. Oma teadustöös uurib Vahisalu taimede stressitaluvust ja nende kohanemist ekstreemsete oludega. Koostöös TÜ teadlastega õnnestus Vahisalul kaardistada geen, mis suurendab taimede stressitaluvust. Avastus on seda olulisem, et tingimustes, kus keskkonna saastatus järjest suureneb ning veevarud kiiresti vähenevad, võimaldab saadud info jõuda lähemale taimede aretamisele, mis tulevikus suudavad kasvada ja vilju kanda ka kuivades ning saastatud piirkondades.

Triin Vahisalule anti preemia üle 3. märtsil UNESCO peakorteris Pariisis toimunud pidulikult tseremoonial, kus osalesid ka UNESCO ERK peasekretär Marika Valk ja Eesti alaline esindaja UNESCO juures Marten Kokk.

16. märtsil korraldas president Toomas Hendrik Ilves Kadriorus vastuvõtu rahvusvahelise teaduspreemia laureaadi Triin Vahisalu, tema pere liikmete ja kolleegide auks. UNESCO ERK poolt õnnitles laureaati Marika Valk.

UNESCO-L'Oréali konkursi uus taotlusvoor

Triin Vahisalu edust tiivustatud noored naisteadlased on oodatud kandideerima konkursi uues taotlusvoorus. Uurimistoetus summas kuni 20 000 USD antakse välja bioloogia, biokeemia, biotehnoloogia, põllumajanduse, meditsiini, farmakoloogia ja füsioloogia valdkonnas. See rahvusvaheline stipendiumiprogramm pakub 15 stipendiumit kuni 35-aastastele naisteadlastele. Iga UNESCO liikmesriik võib oma UNESCO rahvusliku komisjoni kaudu esitada kuni neli kandidaati. Taotlus tuleb esitada UNESCO Eesti Rahvuslikule Komisjonile **10. juuniks 2011**. UNESCO ERK ülesandeks on esitatud taotluste hulgast välja valida tugevamad ja edastada need 30. juuniks 2011 UNESCO peakorterisse. Täpsem info kandideerimise kohta: www.unesco.ee

3.–19.05.2011

UNESCO täitevkoogu
186. istung Pariisis

5.–7.05.2011

UNESCO ühendkoolide
ÜRO peaassamblee
simulatsioonimäng
Raatuse Gümnaasiumis

8.–9.06.2011

UNESCO ühendkoolide
teaduskonverents
ÜRO ja UNESCO teemadel
Noarootsi Gümnaasiumis

14.–17.06.2011

kultuurilise mitmekesisuse
konventsiooniosaliste
üldkogu Pariisis

19.–29.06.2011

Maailmapärandi
komitee 35. istung
Pariisis

28.06.-01.07.2011

MABI
koordinatsiooninõukogu
kohtumine Dresdenis

25.10–11.11.2011

UNESCO peakonverents
Pariisis

november 2011

VKP komitee istung
Indoneesias

KALENDER

